

Ese de trei ori in septemana: Mercuri-a,
Vineri-a si Dominec'a, candu o cola in-
trega, candu numai diumetate, adeca dupa
momentulu impregiurariloru.

Pretulu de prenumeratiune:

pentru Austria:	
pe anu intregu	8 fl. v. a.
„ diumetate de anu	4 „ „ „
„ patriaru	2 „ „ „
pentru Romani'a si strainetate:	
pe anu intregu	16 fl. v. a.
„ diumetate de anu	8 „ „ „
„ patriaru „ „	4 „ „ „

ALBINA.

Prenumeratiunile se facu la toti dd. corespun-
dinti a-i nostri, si d'adrepulu la Redactiun-
Josefstadt, Langeasse Nr. 43, unde
sunt a se adresa si corespundintiele, ce pre-
vese Redactiunea, administratiunea seu spe-
ditur'a cate vor fi nefrancate, nu se vor primi,
era cele anonime nu se vor publica.

Pentru *anuncii* si alte comunicatiuni de in-
teresu privatu — se raspunde cate 7 cr. de
linie repetirile se facu cu pretu scadiutu.
Pretulu timbrului cate 30cr. pentru una data,
se antecipa.

**Cu esemplarie complete mai po-
temu servi inca de la inceputulu
acestei semestru. Prenumeratiuni
se primescu cu conditiunile ce se
vedu in fruntea folii.**

Caus'a nationalitatiloru si „Magyar Ország.“

(aM) Diariulu guvernamentalu „Ma-
gyar Ország,“ din Pesta, in nrulu 114
aduce unu articlu de frunte, care se o-
cupa de critic'a articolului nostru, publi-
catu mai de unadi sub titlulu: „Elabora-
tulu subcomisiunei pentru nationalitati
si noi.“

Candu am scrisu noi acelu articlu,
pentru ca se-i danu publicitatea cuvenita,
l'am fostu lucratu si in limb'a germana,
si on. Red. a diariului „Zukunft“ i fece
onorea a-lu public'a totu d'o data in frun-
tea folii sale. Deci atacurile foiloru ma-
giare, anume atatu cele mai susu aminte
din „M. Ország,“ catu si inca unele
de mai nainte in „Hon,“ sunt indreptate
contra articolului nostru din „Zukunft,“
fiindu inse acest'a, precum atinseramu,
identicu cu celu din colonele nostre, noi
vom urm'a public'a desbaterile nostre
meritorie si aici si in „Zukunft,“ era cele
mai pucinu esentiale ne vom multiumi a
le public'a de a dreptulu numai prin „Zu-
kunft,“ precum feceramu acest'a de cu-
rendu fatia cu observatiunile intreliniale
ale lui „Hon.“

Acestea preframitiendu, trecemu a-
cum la critic'a lui „M. Ország.“ In aceea
ni se dice: „Noi nici vom accept'a din
parte-ne candva pusetiunea (desvoltata
in articolulu Albinei in caus'a nationalita-
tiloru), dar suntemu si convinsi, ca nu
esiste in Europa vr'unu statu, care se o
pota recunosce pre ace'a de a sa, fora
a-si subscrie sentintia de morate.“ „Prin
spresiunea nu deplinu corecta de „per-
sona morala,“ — asiè continua „M. O.“
— autorulu de buna sèma vrè se „ntie-
lega o persona juridica, caci pretinde
pentru ea drepturi politice; pretinde prin
urmare, ca legelatiunea statului ungu-
rescu se creeze pe teritoriulu acestui
statu a priori personalitati politice, se in-
fiintieze a priori distripte politice si se
indope intr' acelea cu seu contra voii
loru pre locuitorii de diferite limbe.“
„Acestu programu, suntem convinsi, ca
legelatiunea unguresca neci atunci nu
l'ar potè recunosce de alu seu, deca n'ar
fi in contradicere cu conditiunile funda-
mentale ale vietie de stat, n'ar duce la
desmembrarea tiei; ea nu l'ar potè ac-
cept'a simplu pentru aceea, pentru ca
elu ar fi in contrastu cu principiulu celu
santu, celu neviolabilu si ne subordinabilu
alu libertatei individuale, carele e
ultimulu si celu mai naltu scopu alu in-
tregului organismu socialu si de stat.“
— Sentintie acestea, cari pre catu de cu-
tezate, pre atatu de putienu intemeiate,
aruncate acì in forma de assiome poli-
tice, pentru noi neci ca ar potè avè altu
pretiu de catu ca atari; in interesulu a-

cestei cestiuni atatu de importante a-
flamu totusi cu cale a supune validitatea
loru la o cercetare obieptiva.

Déca „M. Ország“ va accept'a pun-
tulu pusetiunei nostre seu nu, e unu lu-
cru, ce stà afara de discussiune, din care
causa neci lu vom mai amint'i. Mai im-
portante ni se manifest'a afirmatiunea,
cumca punctulu pusetiunei nostre ar cu-
prinde totodata in sine sentintia de mor-
te asupr'a statului.

Pusetiunea nostra e, precum atinse-
ramu si mai de unadi, totu aceea, carea
se afla precisa in elaboratulu reuniunei
deputatiloru romani si serbi. Principiele
fundamentale ale acestui elaboratu sunt:

*Egalitatea de dreptu pentru cele
siese natiuni ale tiei — intre marginile
integritatei teritoriale si unitatei politice
a statului. (§. 1.)*

*Principiulu maioritatiei numerice a
poporatiunei, dimpreuna cu principiulu
arondarei dupa nationalitati, ca postu-
latu alu acelu principiu. (§. 2.)*

*Principiulu de dreptu imperativu
pentru maioritatea nationala pretotindeni
si preste totu, adeca in parti si in in-
tregu, in vietia publica si prin scutulu
legi, fora privintia la un'a seu alta na-
tiune; era pentru minoritati — de dreptu
facultativu. (§. 3.)*

*In fine principiulu de asemens-
scutu din partea statului pentru ori-care
nationalitate fora diferentia, prin urmare
si pentru un'a care nu se tiene de cele
siese natiuni remnicolari — in mesur'a
validitatei sale faptece. (§. 3.)*

Principie acestea, cari fora ori-ce
mai de parte comentariu, arata invede-
ratu spiritulu ce resufia acelu elaboratu,
si care spiritu e: *curata si adeverata
ideia a egalitatei,* care ideia nu-si
afla spresiunea in egalitatea factica a
natiuniloru, ci in *egalitatea aceluor
conditiuni legale,* ce sunt nencungiuratu de
lipsa pentru *desvoltarea natiuniloru,* —
o ogalitate for' de care libertatea nu e
cugetabila, progresulu nu e posibilu; o
egalitate deci, pre care in numele ratiu-
nei trebuie s'o pretindemu, carea trebuie
se fie basea etica a esistintiei statului.
Intrebamu acum pre „M. O.“ ore acestu
spiritu, asta *pusetiune a adeveratei egali-
tati* se cuprinda totodata in sine sentintia
de morate pentru stat? ore se stè ea in
contradicere cu conditiunile fundamen-
tale si sanetose ale vietiei de stat? —
Déca ar fi asiè, si deca lui „M. O.“ i-ar
succede totusi dovedirea assiomei sale
temerarie, atunci elu de o data, cu unu
unicu articlu de fondu ar fi nemicitu in-
vetiaturele mai vechi de douè mii de ani
ale istoriei, cele mai pretiose eluptatiuni
ale progresului spiritului omenescu. Se
ni ierte „M. O.“ dar noi nu potemu aflà
in articolulu seu acea putere supranatu-
rala.

Tocmai asiè se pune „M. O.“ in
contrastu cu positivitati prin afirmatiu-
nea, ca — pusetiunea nostra n'ar potè-o
accept'a nici unu statu in Europa fora a-
si subscrie sentintia de morate. Contra
acestei afirmatiuni provocamu la consti-
tutiunea confederatiunei elvetice, era ca

se intempinam din capulu loculu obiep-
tiunea — la parere momentosa, ca —
Ungari'a nu e confederatiune, i recomen-
damu desclinitu pentru studiu constituti-
unile cantonelu cu poporatiune meste-
cata — cu atat'a mai vertosu, fiindu ca
aceste constitutiuni intru aplicarea rigu-
rosa si consecinte a principiului de egali-
tate ne-au intrecutu forte multu.

Desi nu suntem amicii srecutariloru
pon' la despicierea fireloru de peru, nu
potemu totusi a nu atinge, ca — pre catu
scimu noi, persona morala totu atat'a va
se dica, catu si persona juridica, fiptiva;
deca totusi „M. O.“ precum supunemu,
sub spresiunea de *persona morala* vrè se
intielega unu subieptu de drepturi natu-
rale, era sub spresiunea de *persona juris-
tica* unu subieptu de drepturi positive,
atunci fie incredintiatu „M. O.“ ca nu e
vin'a nostra, daca noi — dorere, in modu
corectu si astadi cauta se numimu pre
natiunile nemagiare din Ungaria totu
numai *persone morale.*

Precum vediuramu, ni imputa mai
departe „M. O.“ ca pretindemu de la
statu, ca elu se creeze a priori persona-
litate politice, se infintieze a priori di-
strie politice si se indope intr' acestea
pre locuitorii de diferite limbe cu, seu
fora voia lor. — Dar nu crearea a pri-
eri de personalitati politice e, ce pretin-
demu noi de la statu, ci garantarea ace-
loru conditiuni legale, cari sunt de lipsa
pentru desvoltarea personalitatiloru ce
in facta esistu. Ceremu da, infintiare de
cercuri seu districte politice, si — o spu-
nemu respicatu — si nationale; dar acì
nu potè fi vorb'a nici de — „cu seu fora
voia locuitoriloru tiei,“ nici de vre o
fortia. Nationalitatea, ca o insusire in-
nascuta individulu, o insusire inerinte
naturei lui, fiindu ca e capace de desvol-
tatiune, e totu d'odata si unu dreptu —
nealienabilu chiaru ca insusirea pre care
este elu basatu. Dreptulu nationalu alu
individulu, nefiindu produptu alu voii
tiei individuale, totu prin urmare nu potè
fi supusu voii tiei individulu, ci e unu
dreptu fundamentalu. „M. Ország“ are
totu dreptulu, candu atribue libertatei
individuale importantia ce i se cuvime si
pe care nici candu n'o potemu destulu
apretiu; dar retacesce, candu in scutulu
seu garantia ce pretindemu noi din par-
tea statului, adeca prin legi imperative,
privesce o *restingere a acelei libertati,*
care acì tocma atatu de pucinu esiste,
catu in acea dispusetiune a legi, de dupa
care totu actulu ce are de obieptu o in-
strainare a vre-unui dreptu individualu
fundamentulu, in sine insusi e nulu si fora
valore. Prin urmare cu acestu scutu alu
statului nu numai nu e impreunata neci
o restringere a libertatei individuale, ci
din contra, prin sporirea drepturiloru
individuale fundamentale si prin lege
recunoscute, se mai castiga o estindere a
libatatei individuale, o estindere pre ca-
rea direptiunea democratica a spiritului
tempului o face absolutu necesaria.

Dice „M. Ország“ mai de parte:
„Elaboratulu subcomisiunei a mersu in
partea sa a IV atatu de parte, catu nu-

mai se potea fora a periclit'a unitatea si
integritatea tiei. Elaboratulu subcomi-
siunei permite infintiare de corporatiu-
ni nationale si nu pune pedece formarei
loru, macaru d'ar luà ele veri ce dimen-
siune; pretinde numai, ca scopulu con-
cretu alu acestoru corporatiuni se fie
pronunciatu chiaru, fiind ca statulu nu
pote suferi pre teritoriulu seu corpora-
tiuni politice de scopuri nestaverite si
neprecisate, cari apoi ar potè fi pericu-
lose.“ — „In catu asiè-dara sengurate-
cele nationalitati ale patriei *intr'adeveru*
esistu ca persone morale, seu se vor con-
stitui in venitoriu ca astu felu de pers-
one morale, — *intr'atata,* dar chiaru nu-
mai intr'atata vor fi ele si recunoscute
din partea statului, presupunendu, ca
scopurile lor nu contrasteza cu esistin-
tia statului. Statulu, intru intielesulu el-
aboratulu subcomisiunei, nu va impede-
ca personele nationale juridice, se ce vor
nasce in acestu modu, cu unu scopu con-
cretu anumitu, se suscepa in sine pre
toti membrii vre unei nationalitati; prin
urmare in principiu e data posibilitatea,
ca universitatea locuitoriloru de o limba
a tiei, intre marginile esistintiei de
statu, ca o unitate se-si atientesca realiza-
rea scopuriloru sale spirituale, morale
seu materiale.“

Nime nu pune mai multu temeiu pe
dreptulu liberei asociatiuni, specialminte
din punctulu de vedere nationalu, ca noi;
totusi avemu se observamu lui „M. O.“
ca o atare corporatiune, produsa prin
dreptulu liberei insociri, macaru d'ar fi
ea dupa marimea sa cu totulu de o po-
triva cu natiunea, din respeptulu moralu
si juridicu ea remane pururea *numai
unu eflussu* alu natiunei si atat'a de pu-
tieu e atare corporatiune natiunea in-
sasi, catu de putienu s'ar potè d. e. numi
candu-va unu institutu bisericescu pre
langa asemenea dimensiune — biserica
insasi. Déca e deci, ca liberulu dreptu
de asociare se pota aduce fruptele dorite,
mai nainte de tote trebuie se fie asecura-
ta bas'a ei naturala, adeca *natiunea ca
atare* prin recunoscerea esistintiei ei le-
gale de catra stat.

„Statulu nu potè suferi pe terito-
riulu seu corporatiuni de scopuri pericu-
lose;“ acèst'a, incatu e vorb'a de corpo-
ratiuni escate prin liberulu dreptu de a-
sociatiune, stà afara de tota indoieila si
n'are lipsa de probare; dar in momen-
tulu acela devine unu neadeveru com-
pletu, catu sub acele corporatiuni vomu
vre se intielegemu cu „M. O.“ corpora-
tiunea dupa intima sa esintia cu totulu
diferitoria de acele corporatiuni, adeca
natiunea. Pre candu tota corporatiunea
infintiatu prin liberulu dreptu de inso-
cire, ca produptu alu voii tiei individuale
sub scutulu legalu alu statului, si-are e-
sistintia sa fisica si morala de la stat, si
e pururea numai medilocu pentru sco-
puri afara de sine, prin urmare numai
subieptu de *drepturi castigate;* — sco-
purile ei, ca efluitie ale voii tiei indivi-
duale, potu casi acèst'a se vina in con-
trastu cu chiamarea etica a statului, candu
apoi statulu are dreptulu si totu odata

detorinți'a, a-i luá aceea ce i-a datu: na-
tiunea, ca proeductu alu legiloru naturale
eterne, si-are bas'a esistintiei sale fizice
si etice, tocma casl individulu nu in statu,
ci in puterea domnitórie a unui ordine
mai naltu alu esistintieloru; scopulu ei,
desvoltarea omnilateralá a ei insesi, jace
ca la individulu totu d'o data in ea insasi,
ea e scopu *insine*, prinurmare subieptu de
drepturi fundamentale; scopulu ei, iden-
ticu cu ea si o efuincia a puterei mai
nalte, chiaru atatu de pucinu póte veni
candu-va in contrastu ca chiamarea etica
a statului, ca acea putere mai nalta. Sta-
tulu deci, déca voiesce elu a tiené puru-
rea inaintea ochiloru chiamarea sa etica,
nu póte nici o data, sub nici unu supo-
sиту se denege natiunei scutulu seu prin
recunóscerea legala a drepturiloru ei
fundamentale, dintre cari celu d'antaiu e:
recunóscerea esistintiei politice prin lege.

A face acestu scutu alu statului de-
pendinte de la ceva-si programu politicu
din partea natiunei, ar fi o asemenea a-
nomalia, casl candu statulu numai atunci
ar voi se recunósca prin lege drepturile
fundamentale ale individului, dupa ce
acést'a ar fi datu probe de loialitatea sa.
O anomalia acést'a, pre carea o prindi
cu man'a, déca ca „M. O.“ chiaru in con-
tra naturei presumpsiuniloru juristice, vom
presupune, cumca creatorulu a creatu
natiunile nemagiare ale Ungariei spre
scopuri periculóse si criminale pentru
statu.

Afirmatiunea lui „M. O.“, cumca
statulu in acésta privintia a facutu din
destulu, a facutu totulu, déca se tiene de
principiulu: „laissez faire, laissez passer“,
— e gresita in dóue privintie; o data,
cáci statulu, pentru a fi facutu totu ce se
cuvine, are detorinți'a a recunósce prin
lege drepturile fundamentale natiuniloru,
cáci acelu statu e de prisosu, carele fatia
cu drepturile fundamentale se tiene de
principiulu nepasarei séu tolerantiei; éra
pentru a dóua e falsa doctrin'a lui „M. O.“
din acea privintia, cáci — adevératu
cá statulu fatia cu natiunile nemagiare
se tiene de principiulu „laissez faire,
laissez passer“, dar inse nu asié fatia cu
interesele natiunale *magiare*, pre cari
statulu, precum aretaramu si mai de
unadi, in intielesulu operatului subcomi-
siunei, tinde ale scuti prin legi impera-
tive, nu facultative ca la cele lalte natiu-
ni. Déca „M. O.“ asié precepe princi-

piulu de — „laissez faire, laissez passer“,
atunci — ni pare reu, dar nu potemu fi
de acordu cu elu nici asta data,

Din cele dise urméza:

1) Pusetiunea nóstra, precum se
afia ea desvoltata in elaboratulu reuniu-
nei deputatiloru romani si serbi, e curat'a
si adevérat'a ideia a egalitátei, a unei e-
galitati in conditiunile legale a desvolta-
mentului natiunale.

2) Pusetiunea nóstra, pre carea a
acceptat'o mai multe state in Europa cu
poporatiune de diferitórie limbe, nu cu-
prinde in sine sentintia de mórte asup'r'a
statului, nici e contraria sanetóseloru
conditiuni fundamentale a vietiei de statu,
ci chiaru din contra e conditiunea etica
fundamentala a esintiei statului.

3) Cu pusetiunea nóstra nu e im-
preunata vr'o restringere a libertatei in-
dividuale, ci chiaru din contra — o es-
tindere a libertatei individuale, estinde-
rea ne amenatu receruta prin dreptiunea
democratica a spiritului timpului.

4) E o imposibilitate etica, ca sco-
pulu natiuniloru se stee in contrastu cu
scopulu statului, din care cauza statulu,
déca vre se-si tiena pururea naintea o-
chiloru chiamarea etica, si se nu-si sub-
scrie elu insusi sentintia de mórte, nu
póte nici de cum, sub nici unu pretestu
a denegá scutulu seu natiuniloru nema-
giare prin recunóscerea legala a dreptu-
rilorlu loru fundamntale, intre cari celu
d'antaiu e: recunóscerea esistintiei loru
politice prin lege.

Consecintiele practice de aci sunt:

1) Pusetiunea nóstra eschide egali-
tatea simpla factica a natiuniloru, care
dupa firea ei e nerealisabila, si deschide
o emulatiune nobila intre natiuni, medi-
loculu celu mai potinte, si totu odata
senguru ducatoriu la progresu.

2) Scopulu eticu alu unei natiuni
neci candu nu póte stá in contrastu cu
totu acela-si scopu alu altei natiuni, ba
inca aceste scopuri ale natiuniloru se in-
tregescu si se spriginescu unulu pre al-
tulu. Din care cauza, acusele si resp.
plansorile nóstre pentru tendintiele ne'n-
dreptatite de supmatia ale magiarismului,
nici de catu nu sunt indreptate contra
natiunei magiare, carea ca persóna mo-
rala nu e capace de o fapta nemorala, ci
ele se descarca impreuna cu responsabi-
litatea cea grea asup'r'a aceloru repre-
sentanti ai ei, cari standu si astadi in

catusiele nalucirei domnitórie in tíera
inca de la inceputulu acestui seculu, a-
deca — cumca Ungaria nu ar poté custá
decatu numai ca „Magiaronia“, — in
parutulu interesu alu natiunei magiare
nu numai turbura chiamarea etica, ci
totu in momentul, candu pretindu a se
luptá pentru statu si libertatea individu-
ala, ambele le cutriera in temeliele loru.

3) O suprematia a natiunei magiare,
precum se afia ea in fapta si nu se póte
necunósce in avantajiele ei materiale si
spirituale, i se recunósce si concede ei
in elaboratulu clubului deputatiloru ro-
mani si serbi in deplina mesura (§. 4);
aceá suprematia, neformandu ea obieptu
de rivalitate órba, va fi salutata de catra
tóte natiunile cu o bucuria purcediatória
din sentiulu multumirei morale, si ea li
va deservi de exemplu demnu de imitare.
O suprematia a natiunei magiare inse,
conforma principiiloru conducatorie ale
proieptului subcomisiunei si pretensiu-
niloru lui „M. Ország“, carea adeca nu
s'ar basá pre avantajiele fapteece si pro-
prie a le ei, ci s'ar cuprinde in clausule
maiestrite ale legeri, pe cont'a liberei
desvoltatiuni a celor'a lalte natiuni, —
astfelu de suprematia natiunile nema-
giare nu vor, nu potu recunósce nici
candu, fora a comite o perfidia incontra-
si, o crima contra moralei si dreptului
eternu.

Afacerile confesiunale si scolari in senatulu imperiale.

In siedinti'a din 5/17 iuniu a. c. a
casei ablegatiloru facú Dr. Mühlfeld pro-
punerea, ca proieptulu de lege pentru
afacerile confesiunale, carele s'a discutat
in sesiunea antaia a periodului trecut,
se se ié in pertractare si spre acestu
scopu se se aléga unu comitetu anume.

Mai inainte de a se alege comitetulu
respeptivu facú Dr. Herbst o propunere
de urgentia: 1. pentru compunerea unei
legeri, prin carea dreptulu privitoriu la ca-
setoria a codicelui civile pentru catolici
si jurisdictiunea forului civile in cause de
casatorie se se restaureze; 2. pentru
compunerea unei legeri, prin carea se se
emita decisiuni principali despre refe-
rinti'a scólei catra biserica in consunan-
tia cu principiulu de emancipatiunei a
scólei de sub influinti'a bisericesca; 3.
pentru compunerea unei legeri spre regu-

larea referintieloru intreconfesiunale pe
bas'a principiului egalei indreptatiri a
cetatiuniloru.

In siedinti'a din 11 iuliu c. n. se a-
lese unu comitetu pentru afacerile confe-
siunale de 15 membri, intre cari superin-
tendentulu Schneider, profesorele de
universitate Jäger si consiliariulu cons.
Andrieviciu preuti; Ziblikeviciu, Sturm,
Herbert, Herrmann, Dinstl, Rechbauer,
Veichs, Mühlfeld, Kardasch, Seifertitz si
Figuli mireni crestini, éra Curanda de
confesiune mosaica.

Pre langa proieptulu de lege men-
tionatu a Dr. Mühlfeld se dete comitetulu
si propunerea Dr. Herbst cu acea insem-
nare, ca se repórte, daca e de parere séu
ba a compune legile speciale propuse de
Dr. Herbst pre langa discuterea legeri
generalu in afacerile confesiunale si sco-
lari pe bas'a elaboratului Dr. Mühlfeld?

Comitetulu respectivu tienú luni in
3/15 iuliu a. c. siedinti'a prima, in carea
apucandu mai antaiu cuventulu Dr. Mühl-
feld, desfasiurá, cá afara de partea a
dóua din puntulu antaiu a propunerei
Dr. Herbst, cu carea s'ar intielege si elu,
cele lalte obiepte sunt cuprinse in pro-
ieptulu seu de lege pentru afacerile bise-
ricesci si religiunarie, si asiá e de pare-
re, ca se sté comitetulu pentru discuterea
acestui proieptu de lege.

Dupa acést'a apucandu cuventulu
Andrieviciu desfasiurá in o cuventare
mai lunga, cá mai nainte de tóte ar fi se
se lamuréscá terenulu legelatiunii in a-
facerile relegiunarie si bisericesci in a-
celu modu, ca se nu se scape din vedere
ide'a unui statu constitutiunale crestim,
precum se facú la discutarea proieptului
de lege a Dr. Mühlfeld in siedintiele co-
mitetului confesiunale din anulu 1861, de
óra-ce ide'a deis mului generale, pe ca-
re terenu relegiunariu e compusu acelu
proieptu de lege, ar vatemá simtiulu re-
legiosu crestinu alu popóreloru — din
Austria.

Dr. Sturm aplacidá cele vorbite de
Andrieviciu intru acést'a, cá casatoriile
intre Judei si Crestini nu ar fi neci de
cum consulte; éra profesorulu Jäger se
respicá, cumca afacerile bisericee catolice
sunt degiá regulate si confesiunile cele
lalte, avendu lips'a de o regulare, se se
interesedie sengure de acést'a.

In decursulu desbateriloru; care
erau numai preliminarie, mai vorbira

FOISIÓRA.

Cetatile Mejioului si locuitorii loru.*)

(vedi nr. 73.)

De demanéti'a pana sér'a, clopotele bese-
ricei din piatia n'au odihna. Fiesce care mona-
stire séu bisericiuta pe intrepute suna cu clo-
potele sale, si cauta in lucrarea neintrerupta
a acelor'a o ambitiune, negresitu spre mare su-
perare a strainiloru ce nu sunt deprinsi la o
astfelu de musica cotidiana. Dar chiar modulu
de a suná clopotele are diferinti'a sa; la noi
sunatulu clopoteloru si-are insemnetatea sa, se
intempla numai la anumite casuri, séu numai
la anumite óre, pre candu bisericele cetatiloru
Mejioului au la clopotele mici o masineria, care
pusa in lucrare, dau neintreruptu róta osieloru
éca clopotulu mare nici candu se misica ci in-
dianulu care se ocupa de asta meseria léga lim-
b'a clopotului de o fune — si pune cu o iutiéla
nespusa aerulu in o vibratiune infortória
pentru straini — dandu-li sonu cu instrumen-
tulu seu celor'a lalte, ce lucréza de sine.

Itali'a si Spania au si ele musica cotidi-
ana de acést'a se vede tréb'a cá Mejioco a facutu
o copia fidela, cu deosebire cá indianii impie-
gati la acestu oficiu sunt mai diliginti.

*) De unu romanu fostu in Mexicu.

In cetatile Mejioului sunt deosebitu multe
monastiri — atatu barbatesci catu si femeesci
— pe sate séu la tíera afara nu se gasesce nici
una. In Germani'a, Italia — si in Romani'a au
sciutu santii frati a-si cautá locurile cele mai
placute, pitoresci si romantice d. e. Némtiulu,
Tismana, Sinaia etc. In Mejioco santiele loru nu
s'au potutu duce afara in desiérturi se-si espuna
vieti'a cu indianii selbatici ce n'au religiune,
ba chiaru se-i si manance póte de víi, — nu,
ci s'au pusu la orasie pentru cá au cugetatu
Domneloru cá binecuventarea buna, daca e
buna, apoi si de dupa zidurile monastiriloru
prinde radecine la pagani de indiani. Fiesce
in monastire ei ajutá apoi convingerei morale
si cu feliu de feliu de torture inquisitoriale, si
afara de aceea la sine in casa aveau o executiva
cumplita asupra barbariloru. Dreptu-aceea ori
si care va privi o monastire din veru unu orasiu
mejiuanu, mai in graba va fi sedusu a num'o
fortarétia de catu cas'a lui Dumnedieu, daca nu
cumva turnurile si clopotele nu lu vor face a-
tentu, si apoi positiunea ei totdeun'a daca vei
cautá o punctu multu pucinu strategicu, — cum
nu potea fi altmintea pentru cá spaniolii lui
Carol V cu focu si sabia au introdusu crestini-
mulu, comitandu barbariele cele mai crancene
si crudele. —

Dreptu-aceea tóte monastirile sunt indies-
trate materialmintea abundantu, in Puebla d. e.
jametate otaru alu orasiulu e in man'a caluga-
riloru si asiá mai departe. Jace in organizatiu-

nea diferiteloru schitari calugaresci a se observá
unii pre altii. Mi dise odata parintele calugaru
Osonio, „Nu-ti poti inchipuá, Domnulu meu, ce
intrige se desfasiura in lantrulu'muriloru nostri,
cabalele, intrigele diplomatice suntu jocaria fa-
tia cu intrigele calugaresci in monastiri, si cine
a potutu ajunge a fi maiestru in intrigele mo-
nastiresci — acela póte existe ori si unde. La
alegerile mai mariloru nostri se punu tóte me-
dilócele in lucrare, si pentru aceea ni convine
a avé monastirile in orasie, din cauza cá se potu
patrunde secretele cu mai mare usiurintia.“

Cu tóte acestea sunt schitari misiunarie
„de propaganda fide“ pentru selbatici indiani
din nord-ostulu si sud-estulu tíerei comanoi —
si apacii, si indios barbaros, cari nu vor se scie
pana acum de evangelia, dar fiindcá aceste mi-
siuni sunt impreunate cu mfi de mfi de neca-
diuri si suferintie, ba chiaru cu espunerea vietii
— asiá comoditatea a preferitu a traí in orasie-
si a se cugetá pentru misiunea interna.

In timpurile mai nóue trimitu americanii
de Nordu misiunari anglicani la acesti selbatici,
si fiindu natur'a anglesa in tóte relativu mai
practica, au succese mai imbucuratórie. — In
un'a din deputatiunile acele ale indianiloru sel-
batici ce venisera a vedé pre imperatulu Massi-
milianu seiau deputatii selbatici indiani cam de
comunu ceva anglesesce séu unele cuvinte pen-
tru a se intielege celu pucinu. Intercalezu aci
pentru cá se pare a fi paradosu cumca indianii
selbatici nesupusi de nimene a datu visita lui

Massimilianu facandu unu drumu preste 500 de
mile (legua cu 1/10 parte mai mica de catu
mil'a austriaca) pedestru. Indianii au credintia
ascunsa cumca ei totu vor se mai aiba odata
unu imperatu propriu alu loru, care nu e ga-
ciupin (gachupin) spaniolu — asiá numescu ei
in batjocura séu spanioli, ce va se dica omu
blastematu séu hotiu, buna óra ca romanii din
Romani'a ciocoiu greccu. Imperatulu acést'a va
se vina de la resaritu, si se fie blondu cu ochi
albastru. Insusirile acestea le avea tóte Massimi-
lianu, si deputatiunea si-avú primirea sa cea
mai splendida, prandi la més'a imperatésca si
se întórso cu o multime de daruri imperatésce.
— Monastirile, ca se inchiamu cu tem'a acést'a,
sunt zidite imposantu; in interioru se crucisicéza
ambite peste ambite, cu refectoriele dormitóricle,
bibliotecele loru (daca se potu numá astfelu)
mai de parte daca vei cautá la individii calu-
gari apoi ti se va presintá seroafa; grandiosita-
tea, stralucirea, avut'a etc. sunt, lucruri cari se
tieniu de comunitatea monastirei — dreptu-aceea
bisericele si capelele au o avut'a nespusa in auru
si argintu si margele si sfité, ambitele comune
suntu prè frumosu decorato.

De unu timpu i cóce multe obiepte mas-
sive de auru si argintu s'au espatriatu in Ban-
ca de Londonu, cu deosebire pro candu Santa
Anna presiedintele-dictatoru, voi se-si indina
man'a sa cea „nesatiósa“ la capitalurile de
„manu muerta“ (mana mórta), sub pretestu de
a prelucrá acele-si obiepte, fiindu din vechime,

Schneider, Ziblicheviu, Figuli, Cardasiu, Herbert, Dinstl si Curanda, mai toti cam in acelu intielesu, ca deocamdata se se recomande casei compunerea de legi speciali conformu propunerii Dr. Herbst, totusi inse se nu se amane discutarea legii generali pentru afacerile religiozitate si bisericesci, si intru acest'a se intielesu in urma majoritatea. — Dorimu comitetului succesu la compunerea de legi bune si de folosu, de cari avemu lipsa si le si acceptamu cu nerabdare in causele confesionali si scolare.

Cuventarea dlui S. Andrieviciu privind direptiunea comitetului in causele confesionali.

Mai nainte de ce va intru comitetulu in debatare proieptulu de lege in afacerile religiozitate si bisericesci, fie acele generali seu numai speciali, mi se pare a fi de lipsa rezolvarea unei intrebari preliminare carea e totu o data si fundamentala. Resaro adeca intrebaria, daca legelatiunea la emiterca de legi in afacerile religiozitate si bisericesci are se se puna pe terenulu deismului generale? au ca are se ste pe terenulu unui statu constitutiunale crestinu?

Daca intielegu cu bine proieptulu de lege, compusu de Dr. Mühlfeld si discutatu in anulu 1861 de unu comitetu confesionale, nu remane la indoiea, ca in totu cuprinsulu lui, precum ni sta si acum inainte, s'a scapatu din vedere ide'a unui statu constitutiunale crestinu, de ora-ce neci in testulu acelu proeptu de lege neci in reportulu de motive nu astu terminatiunea: *relegiunea crestinesca seu biserica crestinesca*, ci numai numirea generale: *relegiune biserica si asociatiune*.

Ca crestinu si ca preutu alu bisericii ortodoxe orientali sum departe de a apuca cuventulu in contra unei emancipari cetatiene corespundatorie a Judeilor si a vatemu prin ast'a porunc'a amarei catra aprupele. Totu asi de putienu me intielegu cu acca doctrina, dreptu carea in favoarea unei biserice confesionali ar suferi dauna vederata caus'a generala a crestinitismului, era de alta parte s'ar margini conceptulu unei biserice crestine, carea este adunarea tuturor credinciosilor de ace'asi confesiune, numai la organele ierarhice si in consecinta mai departe nu s'ar concede credinciosilor neci in acele casuri unu cuventu, candu e vorba a cere de la turm'a cea cuventatoria lan'a si laptele.

Cu tote acestea inse nu me potu neci decum invoa cu cugetulu de a renuntia la ide'a unui statu constitutiunale crestinu in Austria si cu afirmu cu tota securitatea, ca *deismulu*, precum este elu luat de basa in proieptulu de lege mentionatu, cu o exceptiune forte mica, ar produce la tote poporele din Austria scandala, contradicere si banuella aspra.

dupa gustulu poporului care s'a mai civilisatu si modernisatu. In Tlascala, vechi'a republica aristocratica, carea a primitu mai antaiu pe cercitorulu Hernan Cortez, fiindu in lupta inversunata cu imperatulu azteciloru Montezuma (recte Moctezuma) esiste astadi inea conventulu de pro timpurile acelea cu avutia nospusa, dintre care multe amintiescu numai un'a adeca icon'a pre santei Marie in marimea naturala, imbracata in hainele cele mai scumpe, care are si doua brazlete pretiuite la unu milionu si jumetate de dolari.

Cum am disu, o multime de aceste obiecte a caletoritu in Europa „pentru modernisare“ si au remasu cele scumpe a colo, era inde-reptu s'au intorsu obiecte falsificate de arama seu altu ceva metalu stralucitoru. Esportulu acest'a a duratu orcesi catu timpu pana candu tigrulu de Santa-Anna simtise treb'a si a opritu esportulu cu pedepsa confiscarei. Unu altu colorariu la avutia monastiriloru e urmatorulu. Monastirea Guadalupe langa Mejico imprumuta guvernulu mejicanu pre candu avea resboiu cu americanii la 1847, cari intrasera in tiara, unu miliou si jumetate de dolari din cuti'a monastiresca pentru sustinerea armatei. —

Schiturile nu sunt pre rigurose in disciplin'a lor, pentru aceea nu se mire nimenc ca va afia cate unu gourmand calugerescu, care si-are si locuint'a sa particulara in orasiu mobilata de multe ori cu unu lussu sardanapalicu. De acel urmeca cumca polit'a capitalei

Nu sta la indoiea, ca in unu statu juridicu, ale caruia popore sunt de mai multe confesiuni crestine, cari nu se deosebesc prin adeveruri fundamentale ale crestinetatii, nu pote se fie vorba de o biserica de statu sengura seu mai vertosu indreptata, neci de o tolerantia vitrega a celora laite confesiuni crestine; dara de la unu confesionalismu crestinu strinsu a trece de o data pe terenulu unui deismu problematicu, carele o in ochii poporeloru o cimilitura, mi se pare a fi o saritura pre cumplita si daunacioasa chiaru pentru moralitate in mass'a poporaloru.

Afara de marturisitorii crestinitismului si de Judei nu se afla in Austria alte religii indreptate, celu putienu nu sunt cunoscute in publicu. Fiindu asi dara numai vorba, ca ce felu de pusetiune se aiba in venitoriu marturisitorii legii mosaice pre langa ceia ai evangeliului, nu s'ar face neci o indestulare confesariloru legii mosaice, daca prin legile statulu s'ar concede d. e. casatori'a confesariloru mosaici cu cei crestini, din contra ar fi acest'a unu atacu si asupra crestinitismului si asupra judaismului.

Eu stau asi dara vertosu pentru aceea, ca la compunerea proieptelor de legi in afacerile religiozitate si bisericesci se nu se adopteze terenulu deismului generale ci terenulu unui statu constitutiunale crestinu si asi se se compuna dupa principiulu egalei indreptari a tuturor confesionaloru crestine legile referitorie la pusetiunea bisericeleloru crestine; era spre regularea pusetiunii cetatiene si drepturilor civile a confesariloru legii mosaice se se compuna unu adictu, confesionale separatu pentru Judei.

Brasiovu iuliu 1867.

(In caus'a alegerei de preotu la biserica San Nicolae. Afaceri scolastice si negociatoresci.) Deosebite terene sunt si la noi ca si la alte natii culte, pe cari s'au silitu etc, se nainteze. Inaintandu pe unulu si remanendu cu altulu inderetu, nu e destula dovada de propasire. S'a interesatu omenii nostri si de celu eclesiasticu, la care putinu cugeta fratii nostri din Romani'a; ei putinu se interesaza, ca se aiba pastori spirituali, cari se pota corespunde chiamarii lor. — La noi nu asi, tocmu ce s'au scrisu in jurnale chiar si despre caus'a unei parochie singuratece, au dovoditu ca se interesodia omenii.

Deci daca s'a scrisu chiar si in acest'a foia nr. 69 despre sinodulu parochialu si alegerea de alu treile parocu la S. Nicolae, afle DD. Cetitori, ca nu s'a scrisu din patima ori care-va fi scrisu, atatu aici catu si in altu jurnal, neci din aperarea partidei sale, fiindu ca eu n'am simtitu aici partide, asi dicendu pe fatia, ci s'a scrisu — dupa cum credu eu — din zelu de inaintare si propasire, chiar daca mai antiertiu s'au adunatu totu pentru acest'a subserieri despre ulitie ocolindu sinodulu parochialu. Seacnulu arhiepiscopescu inse a indreptatu acelu subserieri la sinodulu parochialu, care dupa cum se aretara in nr. 69 alu acestei foi,

astfelu a si executatu alegerea. — Cari cunosc biserica S. Nicolae din Brasiovu, cunosc in catva si ce barbati au avutu ca in trecut, ca pastori, voiu se dicu barbati demni, si cu tote acestea numai Sincal ni-a spusu ceva, ce are ea in archiv'a ei cea vechia pe de o parte, pe de alt'a, cari cunosc poporulu tiitoriu de acesta biserica, din care trei parti din elu e de totu lipsitu si fara carte, avendu lipsa in totu timpulu ca preotulu se fie cu elu, se-i arete moralitatea si medilodele de nutrementu, se-lu impinga a propasi, ca pe celu ce nu seie de ce se se apuce, fiindu ca pamentu n'are, profesiune inea n'a invetiatu, de aceea ascepta totdeuna numai invitarea cuiva pentru lucru cu manile. — Acesti domni cari cunoscu acestea, credu ca si-au facutu ideea ca la noi nu sunt partide ci a fostu o colisiune in alegere. Se cugetau, alegemom barbatu cu facultati dintre DD. Professori ai gimnasiulu, cu care se aratamu ca intielegemu spiritulu timpulu, si se progresamu fiindu ca unu atare va cuvent'a si va serie etc, seu vom alege pe acelu betranu invetiatoriu care are increderea poporulu, fiindu ca a crescutu pe multi poporoni si pe multe mame din fiii acestoru parohieni, si astfelu elu cu increderea acest'a, scind'o folosi, va pote lucr'a multu. Eca acel in acesta colisiune s'au impeditu barbati nostri cari au conceputu concursulu de preotu fora conditiuni, acel inteligenti'a si din asta causa s'a scrisu intr' unu jurnal seu altulu. Eu inse mi-am formatu credinti'a, ca avemu si noi o lego bisericesca, facuta de sinodulu din 1863 pentru causele parohiale etc. se abstragomu de la tote si se o tienemu santa ca pre o lege, ca altfelu numai potemu deda pre poporu se respectedic acest'a. Acum daca s'au paditu seu nu tote formele acelei legi, fatia cu acesta alogere, noi nu mai amintimu, fiindu ca lucrarile sinodulu s'au primitu de bune. Protopopulu loculu D. Iosifu Baracu, care onosece deplinu acestu poporu, caruia i-a servitu aprupe la 30 de ani dandu-si silinti'a pentru progresu, daca nu i s'a ascultat vocea lui, ori cate sobore ar fi mai urmatu, totu acestu resultat er'a se fia. Archipastorulu care fu in dilele trecute in medilocolu nostru, s'a incredintiatu de tote acestea. Densulu a primitu diferite deputatiuni si li-a respunsu cumca consistoriulu metropolitanu va ossamina alegerea, si oltu e tare pentru formele legali. Astfelu precum vre ca cu barbati versati in cultur'a mai nalta se inzestrezu biserica, pre atata e detoriu a priveghia ca se se remunero si ustanelele celor betrani. Cu tote acestea densulu nu se abate de la lege. — Dupa lege, maioritatea voturiloru o a primitu D. Androne asi deca s'au paditu forme, elu va fi la postu. Si bagu de sema ca pre candu se vor cet' acestea, elu va fi ierotonitu. Acestu preotu si-a facutu gimnasiulu dupa sistem'a vechia si a ascultat cursulu clericalu totu dupa acca sistema; apoi a fostu ca invetiatoriu mai multi ani, in catu des' strainu cu loculu nascerei totusi si-a facutu popularitate prin portarea sa recomandandu-se ca omu bisericescu. — Spre a folosi destulu acesta popularitate si

incredere a noulu preotu, ni am lu'a voia a-i recomand'a intre alte numai ceva, ca mai antaiu se se silosca a sterpi concubinatele, apoi se duca pe fiii parocheniloru sei, cari au esitu din scolele normale aplicandu-ila macstri si profesiuni si a treia se cerceteze locuintiele lor desu cu treba si fora treba ca astfelu cu dogen'a si genarea ce va face person'a sa, se sterpesca ceretele, beti'a si lenca unor fii sufletesci ai lui, recomandandu-le activitatea sotieloru lor cari pe multi nu-i lasa a ajunge la sapa de lemn. (Asemene indemnari vor fi bine venite si altoru preoti. Red.) Si astfelu se domolesca causele matrimoniali de cari s'au scarbitu DD. Protopopi.

Langa acestea adaugu ceva si de pre altu terenu. Des' credu ca s'a scrisu despre resultatulu scoleloru de aici despre essamenele gimnasiale, si normali, totusi credu ca merit'a a aminti si despre alte essamene din scolele populare si comerciale. Esiste o scola comerciala infintiata de catra gremiulu negociatorescu, care este cum este si are 9 elevi, si alt'a populara afara din cele din Suburbiu totu cam cu atati elevi, si cu 4. profesori, de la amendoua acestea nu sciu resultatulu. Sciu inse ca DD. negociatori s'au jertfitu pentru alte ramuri, era pentru ramulu negociatorescu inca putinu s'au ingritu. Tragemu atentiunea ca victuescu in loculu negociulu si mano vine drumulu de feru, li aducemu aminte ca poporulu diu Suburbiu de sus catra nimioa n'are aplecare ca catra negociatoria. Asi atingu zelulu Dloru pentru punerea in lucrare a unei scole reali pentru care am auditu si din DD. Negociatori greci ca pre langa studiile desemnate in Testamentulu nemoritoriulu Principe Gr. Brancoveanu, sunt aplecati din banii aceluia-si fondu, care a crescutu, a infinti'a si o atare scola reala ne aperatu de lipsa. Deci lucrare catra progresu, catra luminare, pe ori ce terenu si in tote specialitatile e chiamar'a acestui evu si acoloru viitori.

Resinari, 1/13 iuliu 1867.

„Finis coronat opus.“

(Essaminele semestrali) de vera la scolele normale publice din opidulu Resinari s'au tienutu in 21 si 22 iuniu a. e. st. v. sub presiedinti'a Pre Onor. D. protopopu Ioano Panoviciu ca Inspectoru districtualu de scole, in presenti'a D-lui directore N. Miheltianu, a mai multi stimati parochi si alti onoratori din comuna.

Miercuri pana la mediadi s'au esaminatu elevii din clasa I de fetiori, elevele din clasa acestei-a paralela de fetitia, si din cl. II de fetiori; dupa mediadi elevele din clasa II de fetitie, asi numita „de lucru de mana.“

Joi nainte de mediadi de la 6 1/2 ore incependu pana la 2 ore dupa mediadi s'au esaminatu in continuu Clasa III si a IV.

In clasele d'antaiu paralele, elevii si elevele au respunsu cu totii bine si forte bine. Cei

nu arare ori afla cate unu santu parinte in veri o spelunca spurcata seu la roulette, seu jocandu rol'a unui trovatore in praxi, si-lu conduce urmandu-si oficiulu la adapostu, pentru ca in diori de diua se-lu trimita mai mariloru sei spre pedepsa esemplara, deca nu cumva a facutu vre o gresiea criminala. Cu acest'a s'a finitu procedur'a si niminea nu mai seie nimica ce s'a intemplat. Dara vai! aceluia, cum mi istorisise unulu din cinulu calugerescu, care ar cuteza veri o gresiea contra mai mariloru sei, seu care ar cuteza a denunci'a ce-va din interiorulu monastirei. Acel'a neci o ora buna nu mai are. — Neci unu chinu nu pote fi mai infimosiatu si infinatoriu de catu a fi silitu a jaco pe pragulu salei de mancaro si a fi calcatu de toti cati mananca, intrandu si esindu, seu pote esiste ce-va mai barbara pedepsa de catu pusu la ieslele vitelor cu unu fronu in gura a manca dupa marimea pedepsei trei patru dile mancaro cailoru, adeca secara. —

(Va urm'a.)

Orele de recreatiune

de

Ludovicu Guicciardini.

(a ved' nr.ii 68-74.)

Precum e sementi'a ce se arunca asi resare fructulu.

Voindu Serviliu a descuviinti'a o lege ce o propusese Pinariu, dise: spune-mi Pinarie,

daca io voiu vorbi contr'a ta, vei gra' tu reu despre mine? Precum va fi sementi'a ce vei arunca (respunse Pinariu) asi va resari fructulu.

Pentru lucurile oprite se aprinde dorinti'a omulu.

Cata potere are libertatea in omu, si cum se aprinde pentru lucurile oprite, se pote judeca din acestu esemplu: Fu in Arezzo, inea pre timpulu nostru, unu omu betranu, care nu esise neci odata din orasiu, ceea ce audindu capitanulu, intr'o di lu chiam'a din gluma la sine, si-i dise cumca a intielesulu ca elu esie adese ori din orasiu pentru a vorbi cu nemicii. Betranulu mirandu-se se jur'a pre toti santii ca in vieti'a sa n'a esitu pre port'a orasiulu; dar capitanulu prefacendu-se a nu-lu crede, i opru subpedepsa grea a es' afara. Betranulu, cape-tandu porunc'a de oprire, i se aprinse dorinti'a catu in diu'a urmatoria fu gasitu afara din orasiu.

Grati'a regesca trebe mesurata cu avuti'a celuia ce da, nu cu seraci'a celuia ce primesce.

Perilu, unulu din amicii lui Alessandru celu Marc, i ceru bani ca se dee zestre fici sale, deci Alessandru demand'a se i se dee 50 de talanti, dar Perilu dise ca i-e destulu 10. Te credu forte, adause Alessandru, ca tie tie destulu a ave dicee, dar mie nu mi se cuvine se-ti dau asi de putienu.

Avuti'a strordinaria a unor'a.

Bernardu de la Lovano avea datina (casi mai tota generatiunea unor'a) a primu purure si a nu da neci-odata. In asta datina era atata de tenace, catu stete trei dile intregi intr'o grupa, pentru ca se nu dee mana celor'a cari voiau se-lu traga.

Fericierea si nenorocirea de comunu schimba natura omeniloru.

Rubertu alui Pandolfu Pandolfini vorbindu despre fericierea si nenorocirea omeniloru, si cum cest'a si ceea potu schimb'a multu natur'a si portarea, afirm'a cu istetia ca nu este minune, caci a trece din o conditiune (rangu) intr'alt'a, e casi a merge din o tiara in alt'a, unde de necesitate trebe se gasesca altu aeru.

Diferite datini ale Domnitoriloru, dupa diferenti'a naturei lor.

Pap'a Nicolae III din famili'a Orsini, omu invetiatu si de cele mai bune moravuri, alung'a din Roma pre advocati, notari, procuratori si asemene omeni, dicendu ca traiescu din sangele omeniloru seraci, dar Martinu IV, urmatorulu lui, abi'e ajunse la pontificatu si-i rechiam'a dicendu proverbialmente ca ci apera astadi pre unulu, mane pre altulu.

d'antau sub conducerea invetiatiului Ioane Petrascu. Erau de mirare scrisorile de esamini a fetitiilor micute din clasa acésta paralela. Regularitatea distinsa si curatieni'a caligrafica atatu in formarea literilor, catu si a trasureloru fine si apesate precum si proportiunea acestora i-castigà D-lui adiunctu si reprezentante comunalu Petru Bancila, lauda si multiamire. Totu asemenea si in tôte respunsurile au urmatu si cu fetitiile din cl. II numita „de lucru de mana,“ dupa médiadi, caror'a obiectele de invetiamentu li-se predara de catra toti invetiatiului institutului afara de direct. si adiuct.

Pe dóue mese se representà espositiunea de manufacturi frumóse si splendide ale acestoru eleve, unde se vedea emulatiunea de diligintia, capacitate si maiestria in cusutu, impletitura de mana pe acu, brodarituri si altele sevarsite de catra degetele cele fine si plapande ale fetitiilor de 8—11 ani, sub conducerea invetiatiórei Maria Borsiovai.

Altu feliu in cl. II de fetiori. Respunsurile cele slabe si mai alesu din abecedariulu germanu si gramatic'a romana precum si scrisorile cele neglese, inrosi fetitiile tuturor'a, cari cu privirea la pamentu aretau semne de nemultiamire pentru invetiatiului de clase I. M.

In clasa III au mersu tóte bine, afara de Religiune care, acést'a in clasa a IV s'a predatu dupa unu manualu scrisu si compusu dupa volnici'a D-lui catichetu, fara concessiunea si binecuventarea supremei Inspectiuni scolare si a auctoritatiloru bisericesci mai inalte. . . . . din care obiectu capitale de invetiamentu urmau respunsurile fórtre greu, numai silite si de catra cei mai multi elevi mai nemica. Se intielege de sine neplacerea ascultatoriloru, cari, din intimplare, la religiune — fiindu dedeminétiá fórtre si tocma la inceputulu esaminului — au fostu fórtre pucini; éra necadiulu D-lui catechetu I. D. si a invetiatiului de clasa N. M. se potea cetf din faci'a si de pe fruntea acestora, exprimendu-si nemultumirea totu-odata si D. Presiedinte.

In cl. IV inse, si cea mai de pe urma, respunsurile cele escelinte a eleviloru au indultu si mangaiatu inimeluturor'a, atatu a ascultatoriloru, catu si a D-lui presiedinte, a D-lui directoru, si mai cu séma a neobositulu invetiatiului de clase D. Petru Santionu, carele in toti anii a doveditu in faptã dexteritatea, capacitatea demnitatea si docilitatea.

Nu mai aci s'a potutu vedé rezultatulu metodei cei bune si a dielului mare in implinirea cu scumpatate a misiunii cei grele de invetiatiului. Respunsurile din Religiune, din Gram. romana, din Gr. germana si computu (din cele dóue de pe urma mai multu in limb'a germana cu o pronunciare corecta) precum si cele din Geografi'a generala (ne fiindu timpu a se luá si geografi'a patriei), pre langa aceea varitate, cà intrebarile curgeau ca plóia si din partea D-loru ascultatori, care scolarii cu promptitudine si curagiu negandindu-se multu le respundeau, au incantatu si farmecatu inimile tuturor'a fiindu convinsi de adeverulu, cà in clasa acést'a se'a corespondu deplinu scopulu institutului scolariu de norma, si cà scolarii sunt bine pregatiti pentru a poté inaintá si a se sustiené cu progresu bunu si la alte scoli gimnasiale.

Pre langa acéste, dóue declamari (pentru scurtarea timpului nu séu potutu dice mai multe) Un'a: „Stefanu celu mare si Sahastrulu“ alt'a: „Mihaiu vitédiulu si boierulu Dobricianu“ ambe poesii lungi, rostite de catra doi elevi intr'unu tonu naturale de elocintia si chiaritate in intielesu, care au uimitu pre toti in ascultare, au datu dovedi invederate si de tari'a memoriei ce posedu elevii din clas'a acést'a.

In fine corón'a esaminului in acésta clasa a pus'o zelosulu, neobositulu si bunulu nostru invetiatiului de clase prin o cuventare a sa fórtre potrivita, si petrundera, care i-a seceratu lauda si aplause de bucuria si multiamiro din partea tuturoru celoru fosti de facia.

Despre adeverulu acestora, dupa validitatea loru insirate in minimum martore nepartinitoriu este Prã Onor. D. Protopopu Ioane Panovicu, ca fostu Presiedinte la aceste esamine, carele nu si-a crutiatu frumósele batranetie a nu lipsi nici unu monumentu din vedere cu ascultarea, cercetarea si atentiunea intielépta pana in fine la aceste esamine.

A treia di dupa esamine, sambeta, fiindu si „Serbarea Nascerei Sant. Ioanu,“ dupa finirea servitiului dumnedicescu, inaltiandu-se cu ingenunchiare la tóte SS. bisericii de aici, ro-

gatiunea de multiamita pentru ajutorulu lui Domnedieu reversatu in decursulu anului scolariu asupr'a invetiatiiloru si a scolariiloru, s'a urmatu festivitatega scolara pentru cetirea clasificatiuniloru si impartirea premiiloru eleviloru diliginti, cu o ceremonia frumósa. S'a intonat mai multe piese nationale decatra toti elevii scolari intr'unu coru si o voce, si s'a rostitu o cuventare de catra Directorele scólei, si de catra Paroculu locale, Parintele Ioane Bratu, precum si mai multe declamari de catra elevii din tóte clasele. —

Cu acestea s'a incheiatu anulu acestu scolariu la scólele normale cu publicitate din acésta comuna, mai adagendu-se o versta de cultura si de ani tineretului nostru scolariu de aici. *) —

M e s s i c u.

Imperatulu Massilianu a fostu judecatu la mórte de catra tribunalulu militare in nótea de 14 iuniu, judecat'a s'a intaritu in cortelulu principale in 15 iuniu, si érá se se esecute in 16 iuniu, candu la demandarea lui Juarez se amenà pana in 19 iuniu.

Imperatulu cu cati-va oficiri ai sei, fura mai antaiu inchisi intr'o beserica paresita, se culcau pre pamentulu golu, nutrementulu ce-lu primiau nu merita acestu nume, ap'a li se dá in buti demanéti'a, carea apoi curundu se impútiá de caldura si facea vermi de nu potea fi beuta. Oficirii fura transportati d'aci in deselinite ronduri, in urma pre Imperatulu lu dusera la temnitia separata, érá morbosu de disenteria si nu-i deduse medicu in beserica. In temnitia i se permise mediculu a merge, precum si unui privighiatoriu, dar nu se curatiá nemica in temnitia, (acést'a va se dica multu, considerandu morbulu numitu). Si in aerulu acestu coruptu, Imperatulu se insanetosia, si afora de medicu si privighiatoriu lu mai cetá generalulu republ. Escobedo (mai nante pastoriu de muli apoi advocatu) care i dise felu de felu de batjocure pana si cane. — Pe 16 iuniu, candu érá se se esecute sentintia Imperatulu se mai insanetosiasc, generaliloru sei Miramon si Mejia li pasá putieniu de rane. Aceptau in fie-care momentu se-i duca la loculu esecutarei, pazefe la usia vorbiau cu graiu mare despre ucidera ce acépta pre viptime. Sosi telegramulu lui Juarez care amenà esecutarea.

Acum representante Prusiei br. Magnus fece protestu solenu contra acestei barbarii, dupa ce cei judecati au suferitu odata frica de mórte, cerú in numele umanitatei, civilizatiunei agratiare, insirá curtile europene cari mai tóte sunt consangene lui Mass. si nu vor lipsi a dá garantie cà elu nu va neliniscí republic'a.

La acést'a Magnus primí respunsu. „San Luis de Potosi 18 iuniu. Baronulu Magnus in Queretaro: Ni pare reu, dar la telegramulu dtafe de ieri, trebuie se-ti respundu casi alaltiori, presiedintele republ. e de parere a nu poté dá pardonu lui Massilianu de Absburg, considerandu dreptatea si necesitatea a asecurá in venitoriu pacea republicei. Primesce scl. Lerdo de Tejada.“

Despre esecutarea sentintiei a facutu Escobedo urmatoriulu raportu catra minis. de resb.

„San Luis de Potosi 19 iuniu 1867.

Cetatiene ministru de resbelu! La 14 l. c. 11 óre ser'a tribunalulu militare a judecatu la cea mai aspra pedépsa a legii pre Massilianu de Absburg, Mihaiu Miramon si Toma Mejia. Fiindu sentintia intarita in cortelulu principale, deci s'a datu ordine de esecutare, dar la demandatiunea pre naltului guvern s'a amenatu pana astadi in 19, sunt acum 7 óre demanéti'a si acést'a e óra in care Massilianu fu impuscatu. — Voiesce a incunoscintia despre acést'a pre cetatiani republicei. Escobedo.“

Miramon si Mejia au fostu degradati si impuscati din deretru. Imperatulu fu impuscatu de nainte. Cuvintele lui ultime fura: „Sermana Carolina!“

Intre papirele lui Mass. s'a gasitu o depesia catra Viena, trimisa nante de judecata, in care dice:

„Sum prinsu, dar n'aveți frica, tratéza cu mine in modu ce nu vatema legile si dati-nele popóraloru civilizate. Massilianu.“

*) D. coresp. ni-a trimitu si numit'a cuventare a dlui invet. De va permite spatiulu, va aparé in foisiora. Red.

Pre semne elu atunci inca sperá cà nu va fi judecatu, nu cunosea pre selbateculu de Escobedo, care amenintia cà rescóla armata sa a supra presiedintulu Juarez daca nu se va impuscá Mass. si acum amenintia cà va versá sangele tuturoru strainiloru ce se vor gasi in Messicu.

Imperatés'a Carolina la Miramare e si acum totu in trist'a stare a turburarei de spiretu, si nu i s'a spusu nemica despre sórtrea sotiiului ei.

Economia.

Cale de feru in Transilvania.

Actiunarii primuluu drumu de feru in Trni'a avura in 17 l. c. (mercuri) o adunare generala. Presiedintele conte Chotek deschise adunarea cu o cuventare in care istorisí inceputulu intreprinderi, aretà stadiulu de astadi si prospectele de unu resultatu bunu. Secretariulu generale Carolu Freund ceti raportulu senatului (comitetului) de administratiune, spunendu cu numere totu ceea ce dise mai nante presiedintele. Din acestu raportu estragemu: Lini'a principala Aradu — Alba-Julia (Belgradu) trebuie se fie gat'a si se fie predata comunicatiunei pana la finea anului 1867. Cladirea drumului e incredintata fratiloru Klein, cari pentru acést'a vor primí 31 de milioane in actiuni si prioritati, dar acestu salariu li se va dá numai in mesur'a in care vor fi gat'a cu lucrulu.

Cati-va membri intrebara cum de s'a datu cladirea fora de licitatiune, cum se invoiesce statulu la asié ceva càci si elu licitéza la intreprinderile sale? respunsura delocu alti membri cà tóte sunt bine, garantie sunt, si inca detorescu multiamita senatului, la ce secretariulu mai aduse cà intreprinditorii au datu cautieune 1/2 mil. fl. in politie (litere de cambiu, Wechsel), altulu replicá cumca politiele nu sunt cautieune. In fine trecura preste caus'a licitatiunei fora a mai face vórba si lasara tóte precum a facutu senatulu. — Dupa desbaterea mai multoru cause menunte, adunarea se incheia.

Aradu, 17 iuliu 1867.

Audimu cà pe aiurca domnesce timpu ploiosu si impedece pe economi intru adunarea grauntieloru, causandu-le totodata dauna. Din parte-mi afirmu contrariulu despre timpulu ce domnesce preste tienutulu nostru si cauta se spunu, dóra cu putiena parero de reu, cà pe la noi nu a ploatu de curundu si avem unu timpu fórtre favorabilu treeratuluu dara mai putieniu placutu pentru cucurudiu si ogoritu. — In piati'a nóstra se vinde fórtre multu grâu nou, si are trecere buna cu pretiu urcatu, pentru cà de celu vechiu nu se mai afla. Se caparira pre sept. vr'o 4000 meti 88/89 ¤ cate cu 4 fl. 60 cr. Secar'a se caparesce pre mediloculu lui augustu cu 2 fl. 30 cr., éra pre sept. cu 2 fl. 15; cea nóua o cumpera la fabrice de spiritulu cu 3 fl. 20—40 de metiu. Ordiulu nou trece cu 3 fl. 20—40 cr. Timpulu este limpede si caldurosu, Muresiulu cresce. —

VARIETATI.

— Preoti rom. catolici — insorati.

Itali'a unita cu libertatile sale usioréza si pretitorulu sarcinele ce li impusesera Papii. Macaru din acestu puntu de vedere, casctori'a civila anevoia va poté fi descuviatiata. Preotii adeca se folosescu de casetoriele civile, cari acum sunt introduse in totu regatulu. Fiindu aceste casetorii de unu caracteru civile, pana acum se crede cà nu potu influintiá pusetiunea loru bisericesca. Asié „Emancip. catt.“ din Palermu insciintiéza cà s'a insuratu canoniculu Rizza din Siracus cu o fosta calugaritia Carolina Picone, asidere preotulu Iosifu Variale. „Amico del Popolo“ insémza pre urmatori preoti insurati: Nicolae Lazzizzera din Castellanetta, Leopoldu Perez de Vera fostu jesuitu, Giordani prof. de univ. Vechia inspect. scol. nor. Mellito prof. de univ. Pastiglione profesoru la liceulu de Maddaloni si alti. Nesmintitu cà incependu-se asta procedura, vor urmá-o acum si alti preoti, càci numai „inceputulu e greu.“

— Ludovicu Kossuth fostulu dictatore in Ungari'a e candidatu de ablegatu dietalu in Vatu (Waitzen). In contra lui e o partita ce si are in frunte pre unu conte Károlyi.

— Ce necadiu e uniform'a nóua. Armata sasona face acum parte integritória din armata confederatiunei nordice nemtiesci sub comand'a suprema a regelui prusescu, deci armata saséca trebui se-si faca uniforma prusesca. In asta uniforma s'a infatisiatu acum betranulu si eruditulu rege sasonu Ioanu la deschidera solena a espusetiunei industriarie in Chemnitz. Privitorii observara ceva straordinariu la coifulu celu prusescu alu regelui, rapede vedih si principes'a de tronu si-i dise: „tata, ti-ai pusu coifulu intorsu,“ la ce betranulu rege intorcendu-se catra cei din juru-i observà suridindu: „astadi am asemenea coifu pentru a dóua óra, si anevoia me potu dedá.“

— Ce tie turculu! La esirea din palatulu de industria, unde Imperatorele si Imperatés'a Francesiloru acompianisera pe Sultanulu, Imperatés'a aretase dorintia de a dá bratiulu Sultanulu. Acest'a vediusc miscarea ce ea facuse, dar se facú cà nu vede, pentru cà Coranulu lu opresce de a dá in publicu bratiulu unei femei. „Gaz. de Iasi.“

— Reversare mare de ape a fostu in septemana trecuta in Galitia. A stricatu drumulu catra Cracovia. Drumulu de feru Carolu-Ludovicu precum si Lemberg-Cernauti au patimutu putieniu. Daun'a cea mai mare si infricosiata a fostu in granele de pre campu, dar sum'a inca nu e constatata. Pentru a usiorá lipsele presinti ale locuitoriloru, guvernulu a trimisu 10.000 fl. Locuientini'a a dietale a impartitu 6000 fl. Erau tenintia a facutu raportu dreptu la Maiestate. Mai multi posesori mari si negotiatori s'au unitu in societate pentru a cladí unu drumu de feru de la Lemberg la Brody, ca asié sermanii ómeni se capete de lucru si pane.

— Petitiune catra Tiarulu. La Praga cerculéza unu proieptu de petitiune catra Tiarulu, in care cheii se plangu cà limb'a nationala nu li-e considerata in universitatea de Praga, deci róga pre Tiarulu se infintieze o universitate panslava la Varsavia, in care se se propuna si in limb'a ceha, si pentru unu asemenea casu multi studinti din Praga sunt gat'a a merge la Varsavia.

— Catu e de perfecta statistic'a Rusiei? „St. Petersburg. Z.“ spune cà de catova dile in guvernamentulu Archangel, cerculu Kem, s'a descoperitu unu „orasielu“, despre a caruia esistintia guvernulu n'a sciutu nemica pana acum'a. Nesmintitu cà anesarea nu va se devina cestiune diplomatica.

Cursurile din 19 iuliu 1867 n. sér'a.

(dupa aretare oficiale.)

	bani	marf.
Imprumutele de stat:		
Cele cu 5% in val. austr.	52.—	52.50
„ „ contributionali	57.75	58.—
„ „ nóue in argint	88.—	88.50
Cele in argint d. 1865 (in 500 franci) ..	81.75	83.—
Cele nationali cu 5% (jan.)	67.50	68.—
„ metalice cu 5%	56.50	57.—
„ „ „ maiu—nov.	59.—	61.80
„ „ 4 1/2%	49.25	49.75
„ „ 4%	43.50	44.—
„ „ 3%	32.75	33.25
Efecte de loteria:		
Sortile de stat din 1864	75.70	75.90
„ „ „ 1860 1/2 in cele intregu ..	87.25	87.50
„ „ „ 1/2 separata	91.—	92.—
„ „ 4% din 1854	74.—	75.—
„ „ din 1830, 1/2	141.—	142.—
„ bancos de credit	126.—	125.50
„ societ. vapor. dunarena cu 4% ..	86.—	87.—
„ imprum. princ. Eszterházy à 40 fl. ..	90.—	93.—
„ „ „ Salm	29.—	30.—
„ „ cont. Palfy	25.—	25.50
„ „ princ. Clary	26.50	27.—
„ „ cont. St. Genols	22.50	23.50
„ „ princ. Windischgrätz à 20 ..	17.—	18.—
„ „ cont. Waldstein	18.50	19.50
„ „ „ Keglevich	12.—	12.50
Oblegatiuni desarsarcinatóre de pamentu:		
Cele din Ungaria	68.50	69.50
„ Banatul tem.	68.—	68.50
„ Bucovina	66.50	66.—
„ Transilvania	65.—	66.—
Actiuni:		
A bancel nationali	706.—	708.—
„ de credit	184.50	184.70
„ „ scont	620.—	624.—
„ „ anglo-austriace	103.75	104.25
A societatei vapor. dunar.	480.—	482.—
„ „ Lloydulu	172.—	170.—
A drumulu ferat de nord.	168.50	169.—
„ „ „ stat	235.30	235.50
„ „ „ apus (Ellisabeth) ..	189.—	190.—
„ „ „ sud	192.50	193.50
„ „ „ langa Tisza	147.—	147.—
„ „ „ Lemberg-Czernowitz ..	172.—	173.—
Bani:		
Galbenii imperatesol.	6.12	6.14
Napoleon'd'ori	10.26	10.27
Friedrichsd'ori	10.68	10.76
Suverenii engl.	12.80	12.88
Imperialii rusesci	10.50	10.60
Argintulu	125.75	126.25